

بررسی نقش عناصر تجمع پذیر در تعاملات اجتماعی محله های سنتی

فرزاد رحیمی نژاد^۱، محمد تیموریان^۱، محمد پیر محمدی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، گروه معماری، واحد خرم آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، لرستان، ایران

۲- دکترای معماری و مدرس، گروه معماری، واحد خرم آباد، دانشگاه آزاد اسلامی، لرستان، ایران

rahimifarzad2@gmail.com

چکیده

محله های مسکونی دارای مکانی هستند که تعاملات و روابط اجتماعی در آن امکان وقوع می یابند و زمینه دیدارهای چهره به چهره شهروندان و گفتگو را فراهم می آورد. محله ها دارای یک سری عناصر شاخص هستند که باعث ایجاد تعاملات اجتماعی می شوند. مکانهایی که برای حضور شهروندان و مشارکت آنان در زندگی جمعیشان لازم است، با وجود نقش موثر تعاملات اجتماعی در ارتقا کیفیت مکان های شهری و همچنین تجربه غنی فضاهای عمومی شهری در شهرهای تاریخی ایران، در ادبیات طراحی شهری کشورمان، جایگاه ویژه این موضوع در فضاهای عمومی شهری امروزی به خوبی مورد کاوش قرار نگرفته است. هدف از این پژوهش، بررسی نقش عناصر تجمع پذیر در محله های سنتی به منظور ارتقاء تعاملات اجتماعی است. در این راستا در پژوهش حاضر، روش تحقیق بر اساس هدف، از نوع کاربردی و براساس روش و ماهیت، توصیفی - تحلیلی است. نتایج تحقیق حکایت از آن دارد که نقش عناصر تجمع پذیر محله های سنتی در فضاهای عمومی شهری، سبب ایجاد در تعاملات اجتماعی شده است به گونه ای که این عناصر در محله های سنتی، نقش فعالیت و رویدادهای مکان، خاطرات جمعی و... را به خوبی داشته اند.

واژگان کلیدی: محله، تعاملات اجتماعی، تجمع پذیر، سنتی، مکان های شهری.

۱- مقدمه

محله ها دارای یک سری عناصر شاخص هستند که باعث ایجاد تعاملات اجتماعی می شوند. مکانهایی برای حضور شهروندان و مشارکت آنان در زندگی جمعیشان هستند، که پرداختن به کیفیات آنها سرزندگیشان را به حداکثر می رساند. در سالهای اخیر، محیط کالبدی که در برخی شهرها ایجاد شده است، به طور عملی از مناسبات دوستانه شهروندان جلوگیری کرده و مردم را از تعاملات اجتماعی مناسب دلسرد نموده است. راه حل این مسئله از نظر اندیشمندان علوم اجتماعی، بازسازی این روابط با اتخاذ راهکارهایی مانند فراهم آوردن عرصه های تعامل می باشد. هنگامی که در برنامه ریزی و طراحی فضاهای شهری بتوان به گونه ای عمل کرد که مشوق حرکت پیاده در شهر شد، آنگاه حضور پذیری، سرزندگی، دیدن و دیده شدن به شهر برگشته و چنین کیفیت هایی باعث افزایش سطح تعاملات اجتماعی شده و فضای شهری و محله های وابسته به آن به تعریف و جایگاه واقعی خود بر خواهد گشت. اما امروزه مکان های ناامن حضور مردم را در محله ها و شهرها به عنوان شهروندان جامعه مدنی، کم رنگ ساخته اند. بنابر این می بایست در ابتدا امنیت مکان ها فراهم شود تا پیرو آن بتوان مردم را به حضور و مشارکت در فضاهای شهری ویژه آنان فراخواند (سیف الهی فخر و همکاران، ۱۳۹۲). به این ترتیب احساس جمعی اجتماع های محلی و وابستگی های احساسی به یک مکان در حال ناپدید شدن است (Huffman, 2006). هدف از این پژوهش، بررسی نقش عناصر تجمع پذیر در محله های سنتی بمنظور